

فرصت‌های مغفول مانده جشن تکلیف

رسیدن به سن تکلیف شریعی از حساس‌ترین مراحل زندگی انسان است که بنای اساسی شخصیت فردی، اجتماعی و اعتقادی فرد پایه‌ریزی می‌شود؛ از اهمیت برگزاری جشن تکلیف به‌خصوص در ماه رمضان گفتیم

صدیقه معدنی | کارشناس ارشد روان‌شناسی

ماه مبارک رمضان که توجهات به اعمال عبادی و دینی بیشتر از بقیه زمان‌هاست، فرصت بسیار خوبی است تا برای دختر و پسرهایی که آماده ورود به سن تکلیف می‌شوند، جشن تکلیف گرفت. جشن تکلیف باید نقطه عطفی در زندگی بچه‌ها برای شروع زندگی به شکل جدید باشد. یکی از حقوق فرزندان بر والدین، آشنا ساختن آنان با خداوند و مسائل اعتقادی و عبادی است که سعادتمند فرزندان را به دنبال دارد. رسیدن به سن تکلیف شریعی از حساس‌ترین مراحل زندگی انسان است. در این دوران است که بنای اساسی شخصیت فردی، اجتماعی و اعتقادی فرد پایه‌ریزی می‌شود. به همین دلیل است که توصیه می‌شود این روز خاص با برگزاری یک جشن ساده در ذهن فرزند، ماندگار شود. در ادامه، نکاتی درباره اهمیت و فواید گرفتن جشن تکلیف برای فرزندان به‌خصوص همزمان با ماه مبارک رمضان خواهیم گفت.

تربیت دینی باید تدریجی باشد

نخستین نکته این است که والدین بدانند هیچ آموزش برای تربیت دینی یک‌مرتبه رخ نمی‌دهد. مثل این که ماسبر کنیم دخترمان ۹ ساله بشود و بعد به او بگوییم نماز بخوان و روزه بگیر، با چالش‌های زیادی مواجه خواهد شد. همه آداب اسلامی و آشنایی با قرآن و دیگر واجبات باید تدریجی آموزش داده شود. مثلاً از چند سال قبل از سن تکلیف به مرور آموزش والدین برای نماز، روزه، کلاه گنجشکی و... باید شروع شود.

در مراسم جشن تکلیف چه کنیم؟

در خصوص آماده کردن فرزندان برای انجام مناسک مذهبی بهتر است از یک جشن شروع کنیم که در روز خاص یعنی به سن تکلیف رسیدن فرزندانمان برگزار شود. این جشن قرار است به او یادآوری کند که از امروز باید به موقع نمازهای پنج‌گانه را به جا بیاورد، روزه بگیرد، پوشش اسلامی داشته باشد، رعایت حریم مجرم نامحرم امور توجیه قرار دهد و... این جشن باید در حد یک مهمانی خانوادگی با موضوعیت این که دختر یا پسر بی سن تکلیف رسیده باشد. در ماه مبارک رمضان، می‌توان از سنت حسنه افطاری دادن برای برگزاری این جشن استفاده کرد. در این مهمانی ما به عنوان والدینش به مهمانان اعلام می‌کنیم: «بله، دخترم یا پسر من مثلاً از فلان روز مرتب نمازش را روی می‌خونه یا حجابش را رعایت می‌کنه و...». به‌خصوص برای والدینی که فرزند دختر دارند، باید دخترشان در این مهمانی با پوشش و حجاب کامل حاضر شود تا به نوعی با اعلام به مهمانان، ملزم به رعایت حجاب از بعد جشن تکلیف شود. بی‌شک وقتی خانواده‌ها برای فرزند خود جشن تکلیف بگیرند، در ذهن و روح فرزندشان ثبت می‌شود و در آینده هم به مراسم مذهبی و اسلامی نگارش مثبتی خواهد داشت.

ضرورت صحبت با فرزند قبل از مراسم

صحبت کردن با فرزند در باره این روز مهم یکی از پایه‌های اصلی برگزاری این جشن است. داشتن متن خوب و دقیق که بهتر است با کمک یک مشاور دینی آماده شود، انگیزه‌آور را برای قدم گذاشتن در مسیر بندگی خداوند بیشتر خواهد کرد. همچنین حضور فردی آگاه و واجد شرایط برای صحبت و افزایش بیش از این باره، یقیناً می‌تواند برای توجیه اهداف والای جشن تکلیف و انگیزه‌رسانی آن که از روح قداست و معنویت پرخوردار است، سازنده باشد. لازم است چنین فردی با جملات و کلماتی بسیار روان و ساده و با ذکر حکایاتی شیرین و دلچسب سخن گوید. در ضمن، اگر این جشن در منزل، توسط خانواده برگزار می‌شود، بهتر است با دعوت از همسالان و همکلاسی‌ها، همچنین بستگان، دوستان و خانواده‌هایی که تناسب لازم را با این فضای اخلاقی و معنوی دارند، تأثیرگذاری این جشن را افزایش داد.

فرصتی برای آموزش ارزش‌های دینی

جشن تکلیف فرصت بسیار خوبی است تا ارزش‌های دینی را به فرزندمان یادآوری کنیم. والدین باید نشانه‌های یک مسلمان و متدین واقعی از جمله متعهد بودن، مهربان بودن، مسئولیت‌پذیری، خوش اخلاقی، آزار نرساندن به دیگران و... را در قالب آموزش غیر مستقیم از طریق کتاب‌های داستان، پویانمایی و فیلم به کودکشان آموزش دهند و فقط به واجبات اکتفا نکنند.

جشن تکلیف، جرقه‌ای شیرین برای زندگی معنوی

امسال هم در ماه مبارک رمضان دختران و پسران زیادی روزه‌اولی خواهند بود؛ برگزاری یک مراسم ساده جشن تکلیف خاطره خوبی برای آن‌ها از شروع امور عبادی‌شان خواهد ساخت، در این پرونده از ضرورت توجه به روزه‌اولی‌ها چرایی و چگونگی برگزاری جشن تکلیف گفتیم

سید مصطفی صابری | روزنامه‌نگار

پرونده

ماه مبارک رمضان تمرین مهمی برای همه ماست تا در مسیر رشد معنوی باشیم؛ اما روزه‌اولی‌ها جایگاه ویژه‌ای دارند، چون باید خاطره‌ای خوب از اولین سالی که روزه می‌گیرند و فرایض دینی بر آن‌ها واجب شده، داشته باشند. برای همین خیلی مهم است از جنبه‌های مختلف روحی و جسمی آن‌ها را تقویت و آماده این اتفاق مهم کنیم. یکی از اتفاقات خوبی که والدین می‌توانند به بهانه ماه مبارک رمضان رقم بزنند برگزاری یک مراسم خوب، خودمانی اما با نشاط جشن تکلیف برای دختر یا پسرشان است تا فرزندشان بداند وارد مرحله تازه و خوبی از زندگی شده است. جشن تکلیف، جشنی برای آغاز مسئولیت‌پذیری، ورود به دنیای بندگی و اعلام رسمی پذیرش وظایف الهی است. در این پرونده به بررسی اهمیت جشن تکلیف، چرایی انتخاب ماه رمضان برای این مراسم، تأثیرات مثبت آن بر کودکان، چگونگی برگزاری یک جشن تکلیف به‌یادماندنی و نقش والدین در تشویق فرزندان به انجام فرایض دینی می‌پردازیم.

چرایی برگزاری جشن تکلیف

جشن تکلیف، مراسمی است که در آن کودک به‌طور رسمی پا به عرصه انجام تکالیف و مسئولیت‌های دینی می‌گذارد. این جشن، فراتر از یک رویداد ساده، دارای اهمیت فراوانی است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

تقویت هویت دینی: جشن تکلیف به کودک این پیام را می‌دهد که او عضوی از یک جامعه بزرگ‌تر با ارزش‌ها و باورهای مشترک است. این حس تعلق به تقویت هویت دینی و پایداری به ارزش‌های اسلامی کمک می‌کند. کودک با شرکت در این جشن، احساس می‌کند که بخشی از یک اتفاق بزرگ است و در مسیری معنوی، همراه با دیگران گام برمی‌دارد.

ایجاد انگیزه: برگزاری جشن تکلیف، فرصتی است تا کودکان با شور و شوق بیشتری به انجام فرایض دینی مانند نماز و روزه بپردازند. این جشن، با ایجاد فضایی شاد و مفرح، به کودکان نشان می‌دهد که انجام تکالیف دینی، نه تنها یک وظیفه، بلکه یک افتخار و یک فرصت برای نزدیکی به خداوند است.

تثبیت ارزش‌های اخلاقی: جشن تکلیف، فرصتی است تا ارزش‌های اخلاقی مانند صداقت، مهربانی، احترام به دیگران و کمک به نیازمندان در ذهن کودک تثبیت شود. در این جشن، می‌توان با استفاده از داستان‌ها، شعرها و نمایش‌ها، به کودکان آموخت که چگونه با رعایت اخلاق اسلامی، می‌توانند زندگی بهتری داشته باشند و به سعادت دنیوی و اخروی دست یابند.

چرا ماه مبارک رمضان فرصت خوبی برای جشن تکلیف است؟

ماه مبارک رمضان، با فضای معنوی و روحانی خود، بهترین زمان برای برگزاری جشن تکلیف است. در این ماه، دل‌ها به خدا نزدیک‌تر است و فرصت برای خودسازی و تهذیب نفس بیشتر فراهم می‌شود. دلایل مناسب بودن ماه رمضان برای جشن تکلیف عبارتند از:

افزایش معنویت: در ماه رمضان، مردم بیشتر به عبادت، تلاوت قرآن، دعا و انجام اعمال نیک می‌پردازند. این فضای معنوی، به کودکان کمک می‌کند تا با شور و شوق بیشتری به انجام فرایض دینی بپردازند و از برکات این ماه بهره‌مند شوند.

الگوی عملی: در ماه رمضان، کودکان شاهد روزه‌داری، نماز خواندن و انجام اعمال نیک توسط بزرگ‌ترها هستند. این الگوهای عملی، به کودکان کمک می‌کند تا با اهمیت فرایض دینی آشنا شوند و انگیزه بیشتری برای انجام آن‌ها پیدا کنند.

فضای خانوادگی: در ماه رمضان، خانواده‌ها بیشتر دور هم جمع می‌شوند و با هم به افطار و سحر می‌نشینند. این فضای خانوادگی، به کودکان احساس امنیت و آرامش می‌دهد و آن‌ها را به انجام فرایض دینی تشویق می‌کند.

برکات ماه رمضان: ماه رمضان، ماه برکت و رحمت الهی است. در این ماه، پاداش اعمال نیک چند برابر و فرصت برای آموزش گناهان بیشتر فراهم می‌شود. برگزاری جشن تکلیف در این ماه، به کودکان این فرصت را می‌دهد تا از برکات این ماه بهره‌مند و بادی پاک و نیتی خالص، وارد دنیای بندگی خداوند شوند.

انگیزه‌ای برای روزه‌داری: از طرفی کودک و نوجوانی که می‌خواهد برای اولین

سال روزه بگیرد با این

جشن متوجه می‌شود

وارد چه مرحله خوب و

مهمی از زندگی شده و

مسئولیتی که ورود به

سن تکلیف روی دوشش

گذاشته را بهتر و در

جریان جشنی با حضور

خانواده و دوستان

حس می‌کند که همین

موضوع انگیزه‌آور ابرای

چگونگی برگزاری جشن تکلیف

سادگی و معنویت: جشن تکلیف باید با سادگی و معنویت برگزار و از تجملات و هزینه‌های اضافی پرهیز شود. هدف از برگزاری این جشن، باید آشنایی کودکان با مفاهیم دینی و ایجاد انگیزه برای انجام فرایض دینی باشد، نه نمایش ثروت و تجمل.

برنامه‌های متنوع: در جشن تکلیف، می‌توان برنامه‌های متنوع و جذابی برای کودکان تدارک دید. اجرای سرودهای مذهبی، نمایش، مسابقه، بازی و اهدای جوایز، از جمله برنامه‌هایی هستند که

نقویت ایمان: جشن تکلیف فرصتی برای تشویق کودک به تعمیق رابطه‌اش با خداوند و تقویت ایمان است. زمانی که کودک با انجام اولین تکالیف دینی، از جمله نماز و روزه، وارد مرحله جدیدی از زندگی معنوی خود می‌شود، احساس رضایت و نزدیکی به خداوند را تجربه می‌کند. این احساس می‌تواند اعتماد به نفس او را در انجام دیگر فعالیت‌های معنوی و اجتماعی افزایش دهد.

افزایش مسئولیت‌پذیری: جشن تکلیف، با معرفی کودک به مسئولیت‌های دینی، به او می‌آموزد که در برابر خداوند و جامعه باید به‌وظایفش عمل کند. این مسئولیت‌پذیری می‌تواند به دیگر جنبه‌های زندگی او نیز گسترش یابد، مانند مسئولیت‌پذیری در

آثار جشن تکلیف بر کودکان

قبال خانواده و دوستان، تحصیل و محیط زیست.

بهبود رفتار: آموختن ارزش‌ها و اخلاقیات دینی از طریق جشن تکلیف، می‌تواند به بهبود رفتار کودک کمک کند. ارزش‌هایی مانند صداقت، مهربانی، احترام به دیگران و کمک به نیازمندان از جمله ویژگی‌هایی هستند که می‌توانند رفتار و نگرش کودک را به سوی بهتر شدن سوق دهند.

توسعه شخصیت معنوی: جشن تکلیف نه تنها به کودک می‌آموزد که چگونه به عبادت بپردازد، بلکه به او کمک می‌کند تا شخصیت معنوی و اخلاقی خود را توسعه دهد. این توسعه می‌تواند به کودک یاد دهد که تحت هر شرایطی، صداقت و اخلاق را در اولویت قرار دهد.

تقویت مهارت‌های اجتماعی: حضور در جمع و مشارکت در فعالیت‌های گروهی که غالباً بخشی از جشن تکلیف هستند، می‌تواند به تقویت مهارت‌های اجتماعی کودک کمک کند. او ممکن است یاد بگیرد چگونه در جمع سخن بگوید، نظرات خود را به اشتراک بگذارد و به حرف دیگران گوش دهد.

چگونه فرزندان را به امور دینی ترغیب کنیم؟

است که خودمان الگوی عملی خوبی برای آن‌ها باشیم. اگر کودکان ببینند که والدینشان به نماز، روزه و دیگر فرایض دینی اهمیت می‌دهند، آن‌ها هم به این امور علاقه‌مند خواهند شد. از طرفی آموزش مفاهیم و فرایض دینی به کودکان، به زبان ساده و قابل فهم و حتی جذاب باشد و در کنار همه این‌ها باید کودکان را به بهانه‌های مختلف در این مسیر تشویق کرد.

خلق خاطره‌ای شیرین از اولین تجربه‌های معنوی

ایجاد یک خاطره خوب از جشن تکلیف و اولین سالی که فرزند روزه می‌گیرد، بسیار مهم است. این خاطرات می‌توانند تأثیر عمیقی بر نگرش او نسبت به دین و عبادت داشته باشند. برای این منظور، باید شرایطی را فراهم کنیم تا این دوران برای فرزندمان دلپذیر و به‌یادماندنی شود:

تسهیل روزه‌داری: به فرزندمان قبل از رسیدن به سن تکلیف کمک کنیم تا روزه‌داری را به تدریج و با آمادگی کامل آغاز کند. می‌توانیم از او بخواهیم که در ابتدا، فقط تا ظهر روزه بگیرد و سپس، به تدریج ساعات روزه‌داری را افزایش دهد.

همدلی و همراهی: با فرزندمان همدلی کنیم و او را در طول روزه‌داری همراهی کنیم. به او اطمینان دهیم که هر زمان احساس ضعف یا گرسنگی کرد، می‌تواند با ما صحبت کند.

ایجاد فضایی آرام: به دیگر اعضای خانواده، به‌خصوص خواهر و برادرهای کوچک‌تر یادآوری کنیم که روزه‌اولی ما نیاز به استراحت دارد و باید فضایی آرام برای او فراهم کنیم.

تهیه افطاری مقوی و جذاب: برای افطار، خوراکی‌های مقوی و

جذابی تهیه کنیم که هم انرژی را دست‌رفته فرزندانمان را جبران

کند و هم او را برای روزه‌داری در روزهای آینده تشویق کند.

جشن افطار: افطار را به یک جشن تبدیل و با تزئین سفره و

دعوت از مهمانان، فضایی شاد و صمیمی ایجاد کنیم.

هدیه روزه‌اولی: به مناسبت اولین روزی که فرزندمان روزه

می‌گیرد، به او هدیه‌ای بدهیم تا این روز را برای همیشه در ذهن

خود ثبت کند. با ایجاد خاطراتی شیرین از اولین تجربه‌های

معنوی، می‌توانیم فرزندمان را برای یک عمر بندگی و نزدیکی

به خداوند آماده کنیم.